

tificantis domum modò pariter datur, S. Augustino teste, de Bapt. I. 3. c. 16. Quæ tamen gratia Sacramentum recipientibus amoto peccati obice confertur, ut sit potius gratiæ præcedentis augmentum. Producit etiam robur et firmitatem quandam spiritualium virium, quibus Diabolo resistamus. ib. n. 7.

Tandem characterem imprimat indeleibilem, quo datur potestas quædam spiritualis in ordine ad aliqua gerenda, quæ à perfectioribus agenda sunt. Ex quo sit, ut reiterari non potest. ib. n. 7.

Necessitatem quam vocant absolutam hujus sacramenti recipiendi nemo utique esse affirmaverit; sed vel in re, vel in voto planè necessarium est necessitate præcepti, et quidem divini, tempore persecutionis. Neque Parochi, neque parentes, nec qui sunt loco parentum, sunt eximendi à lethali culpa si non instant, ut subjecti sibi Parochiani, et quos habent subjectos Confirmationem ab Episcopo parato recipient. ibid. n. 9 et 10.

Quoad ætatem chrismandorum, ex regula ordinaria conferendum est hoc Sacramentum pueris post septennium; sed in aliquo extraordinario casu justa urgente causa, non vetatar, quin possit etiam ante eam ætatem ministrari. Justam causam adesse constat, si facilis ad pueros illos in posterum non sit futurus Episcopi accessus, etc. Ita in Bulla pro Cophitis *Anno vertente*, Bull. T. III. n. 30. et de Synod. Diœc. I. 7. cap. 10. num. 5.

Confirmationis Minister ordinarius est Episcopus, extraordinarius verò de Pontificis mandato Sacerdos quilibet esse potest, quod hodie certum est, licet olim Doctores quidam dubitaverint. De Syn. Diœc. I. 7. c. 7. per totum. Utitur tamen simplex Sacerdos Chrismate ab Episcopo benedicto, quanquam probabilis est eorum opinio, qui tenent Chrisma illud ex commissione Summi Pontificis benedicti à simplici Presbytero posse, nec desunt rara quidem exempla, ibid. c. 8. per totum. Cæterum tenendum est, irritam fore Confirmationem à simplici Presbytero Latino ex sola Episcopi delegatione collatam; nam Romanus Pontifex ex consuetudine in tota Ecclesia Latina jamdiu recepta tacite sibi hanc facultatem reservasse censendus est. Hæc etiam reservatio, utpote jurisdictionem restringens, valet utique ad hoc, ut Episcopus jurisdictione ad delegandum caret. ib. c. 8. num. 7.

Confirmationis Sacramentum cum oleo, et Chrismate etiam veteri, si novum haberi non possit, sed tamen à Catholicis Antistititis benedictis, conferri à P. Guardiano S. Sepulchri Ordinis Minorum de Observantia, si defuerit Episcopus latini ritus, in sua Diœcesi residens, conceditur à Pontifice suo Brevi incipiente. Cum ad infrascriptam. Id tamen personale esse privilegium datum Guardiano petenti constat. Extat Bulla in Bull. Tom. I. n. 10.

Idem etiam concessum est à S. Congr. et confirmatum à Bened. XIV in sua Constitutione *Anno vertente* Bull. Tom. III. n. 30. Præfecto Missionum Aegypti, donec aliquis catholicus Episcopus in Aegypto habeatur.

Confirmatio à Græcis Sacerdotibus collata in locis Graeco

rum, in quibus mos iste non est expressè improbatus à Sede Apostolica, valere censenda est ex consensu tacito Romani Pontificis, de Syn. Diœces. I. 7. cap. 9 et Constit. pro Cophitis Catholicis, Bull. Tom. III. n. 30. quæ constitutio incipit *Anno vertente*. In qua tamen monentur Chrisma illud benedicendum esse ab Episcopo.

Animi dispositiones ad dignè recipiendum hoc Sacramentum sunt status gratiæ, quæ in adultis lethali criminis infectis comparatur plerumque per Sacramentum Pœnitentiae. Inst. Eccl. 6. n. 11.

Corporis dispositiones, non tamen necessariò præmittendæ, sunt plerumque confirmandi, et confirmantis jejunium, quod consultum Pontificale Romænum. ib. n. 12.

Patrinus unicus assistere debet confirmando, mas maribus, foemina fœminis, qui etiam Patrini debent esse confirmati. ib. n. 13.

Mares seorsum à fœminis accedere par esset, ut honestiæ res perageretur, ut ex Concilio Mediolanensi. ibid. num. 13.

Porro Patrinus manum suam dexteram dextero humero chramandi imponat. ib. num. 16.

Tempore pestis, eo morbo affectis non tenetur Episcopus hoc Sacramentum ministrare, cùm Sacramentum hoc non sit absolute necessitatis. De Syn. Diœc. I. 13. c. 19. num. 6.

In confirmatione tempore pestis non potest fieri inunctio frontis mediante penicillo, nec sanè valeret sic collata; cùm ex consensu fere omnium Theologorum ad valorem requiratur aliqua manus impositio, quæ certè non fieret cum alio medio, quam police, vel manu, confirmandi frons oleo liniretur. De Syn. Diœc. I. 13. c. 19. num. 15.

CONFRATERNITATES LAICORUM.

Duæ Confraternitates ejusdem instituti in uno eodemque loco esse non possunt ex Bulla 105. Clementis VIII. Cùm tamen amplior est Civitas, vel populus frequens, binæ tolerantur. Inst. Eccl. 105. n. 86.

Si Confraternitas sit erecta in Ecclesiis Regularium Exemptorum, subest tamen jurisdictioni et visitationi Episcopi, cui jus est etiam visitare eorum capellas ibidem positas, in iis tamen, quæ Confraternitatum gubernationem respiciunt. Etsi confratribus incumbit onus manutenendi altare, et illius cultum; sicut et ornamenta altaris, onera Missarum, et divinorum officiorum ibidem celebrationem, etc. Ita ex resolutione Sacrae Congr. ib. n. 88.

Confraternitates laicorum nequeunt aggregationem petere ab Archi-confraternitatibus Romanis, nisi prævia approbatione Ordinarii loci, seu Episcopi cum interventu duorum de Capitulo. Ita ex Constit. 115. Clem. VIII, additis Decretis Sacrae Congr. ib. n. 89. Aggregatarum verò administratores rationem

Episcopo reddere tenentur, ut ex eodem Sacr. Congr. Concilii decreto. ib.

Hæc omnia valent etiam pro Confraternitatibus aggregatis Capitulo S. Joannis Lateranensis, sicut etiam pro illis qui fundatæ jam esse eidem Basilicæ annui tributi solutione submitunt; ut saepe decisum est. ib. n. 90.

In Solo verò Lateranensis fundatæ Ecclesiæ, vel Oratorii ex Bulla XIX Sixti V, non subsunt jurisdictioni ordinariæ Episcopi; sed ut firmat Rota, utitur jure delegati concessu illi à Trid. sess. 6. c. 4. sess. 24. c. 3. de Ref., vi cuius potest per se et per alium eas visitare, ut etiam probat Decretum Sacré Congr. ib. n. 90.

Confraternitates laicorum in Ecclesiis parochialibus erectæ dependent à Parocho in functionibus ecclesiasticis non parochialibus, ut ex decreto S. C. Rituum die 12 Januar. 1704. ib. n. 93. Quare eadem Confraternitates erectæ in capellis, vel Oratorii annexis parochialibus Ecclesiis, et ab eis dependentibus eamdem à Parocho dependentiam habent, ex eodem Decreto. ib.

Erectæ tamen in Ecclesiis publicis, seu privatis, ab Ecclesiis parochialibus sejunctis, ab ea dependentia eximuntur, ut ex eodem Decreto. ib.

Quare Benedictiones et distributiones candelarum, cùm non sint de juribus merè parochialibus, sicut etiam benedictiones mulierum post partum, Fontis baptismalis (quæ tamen ambo fieri debent à Parocho) ignis, seminis, ovorum et similium, functiones omnes hebdomadæ sanctæ, celebratio Missæ solemnis feria V in Cœna Domini, (quæ tamen spectat ad Parochos) pulsatio campanarum sabbato sancto, (quæ tamen spectat ad ecclesiam digniorem) celebratio Missæ solemnis in Festivitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel Oratori, expositio quadriginta horarum, et beneficio, quæ fit super populo, expositio sacrarum Reliquiarum, vel imaginum, fieri possunt in Oratorio Confraternitatum, etiam Parocho respectivè contradicente, ut in eodem decreto. ib.

Insuper in iisdem privatis Confraternitatum Oratori cantari possunt absque licentia Parochi horæ canonice, ex eodem. ib.

In Oratori eorum privatis licita est celebratio Missæ privata assentiente Ordinario tantum.

Earum Capellani non possunt populo denuntiare festivitates et vigilias contradictente Parocho, ex eodem. ib.

Nequeunt Parochi, invitis Confratribus, in eorum Oratoriis à Parochiali separatis docere doctrinam christianam, ex eodem. ib.

In eorum Ecclesiis publicis haberi possunt etiam negante Parocho conciones per totam Quadragesimam et Adventum publicæ ex eodem. ib.

Vicissim non potest in dictis Ecclesiis, nisi aliter disponente Episcopo, celebrari, seu cantari Missa ante parochiale, ex eodem. ib.

Ad Parochum tamen spectat officium funebre facere super ca-

laveribus sepeliendis in supradictis Ecclesiis, quando tamen defunctus tumulandus est subjectus Parocho, intra cujus fines est Ecclesia illa.

In Processionibus Confraternitatum extra ambitum suæ Ecclesiæ (quæ tamen fieri non possunt absque licentia seu Episcopi, seu Parochorum illorum, per quorum territorium transeundum est) Capellani illarum extra Ecclesiam propriam stolam deferre non possunt, ex eodem. ib.

Accedenti Episcopo ad Ecclesias earum publicas, quæ non sunt Regularium, neque proprium Rectorem beneficiatum habent, aspersorium à Parocho exhibendum non est. Ex eodem. ib.

Ex solo jure parochiali cessante aliquo titulo non potest Parochus Capellanos illarum cogere ad assistendum functionibus Ecclesiæ parochialis. Ex eodem. ib.

Absque Indulso Apostolico non licet in dictis Ecclesiis, quæ non sint Parochiales, neque Regularium, retineri SS. Eucharistiæ-Sacramentum; neque si ea facultas adsit, absque Ordinarii licentia potest ibidem dictum Sacramentum publicè exponi. Ex eodem. ib.

Parochus nequit se ingerere administrationi oblationum, vel eleemosynarum in dictis Ecclesiis collectarum, neque retinere clavem capsulae pro illis recipiendi expositæ. Ex eodem. ibid.

Dummodo non impedian functiones et divina officia, possunt Confraternites etiam erectæ in Ecclesia Parochiali pro libito congregari absque licentia et præsentia Parochi, sicut et possunt propria bona administrare, et de illis disponere independenter ab illo. Ex eodem. ib.

Non potest Parochus tanquam delegatus Ordinarii, assistens earum Congregationibus, suffragium decisivum ferre. Ex eodem. ib.

Plura tamen ex his, quæ exigere à Confratribus Parochus nequit, possunt fieri de mandato Episcopi, ut in peculiaribus rerum eventibus sæpe decisum est à S. Congregatione. ib. n. 98.

Confrates non possunt quæstuarie etiam per propriam Ecclesiæ, nisi de licentia Ordinarii, ut ex Decreto S. Congregationis. Missas verò ex quæstibus illis collectas, celebrandas esse in eadem Ecclesia, non verò in Parochiali censuit S. Congregatio Concilii. ib. n. 132.

Inter Confraternites laicorum illa præcedit quæ est in possessione præcedendi; et cùm nihil ea de re constet, præcedere illa debet, quæ prius saccis induita est, ut ex Constit. 84. Greg. XIII constat. Inst. Eccl. 105. n. 84.

Sed in Processionibus, in quibus defertur SS. Eucharistia, Confraternites SS. Sacramenti, si sacco induatur, præcedit cæteras, ut decisum in Rota Romana. ibid. n. 85.

CONSECRATIO.

Si parietes Ecclesiæ sint destructi, et à fundamentis iterum reædificantur, Ecclesia jam consecrata iterum consecranda est,

ut ex Titul. *de Consecr. Eccl. vel Alt.* firmant canonistæ. Inst. Eccl. 67. n. 2. Officium verò recitari debet de priori consecratione, non de secunda. ib. n. 6.

Altaris consecratio planè distincta est à consecratione Ecclesie, ut ex Pontificali Romano annotatur. ib. n. 8.

CONSTITUTIO UNIGENITUS.

Publicis refractariis adversus Constitutionem *Unigenitus* denegandum est SS. Viaticum. Publici autem censentur qui per judicis sententiam declarati sunt, quod debitam eidem Constitutioni venerationem, obsequium et obedientiam contumaciter denegaverint. Ut pariter illi qui hujusmodi contumacie reos se judici confessi sunt; sicut etiam qui sacram Viaticum suscepturi inobedientiam suam et contumaciam adversus eam constitutionem profitentur. Denique qui aliquid evidenter commisisse noscuntur manifestè oppositum eidem venerationi, idque vulgò ita cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum non adhuc cessaverit. Hæc autem notoria certitudo non adest in casibus in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus. Igitur hi qui habent adversam hanc famam postremo loco expressum num sacro Viatico reficiendi sint? haec habeantur præ oculis: primò quærat Parochus seu Minister Sacramenti, num moriturus Paschali tempore acceperit communionem a Parocho ubi degebat; huic certè non est denegandum Viaticum si publicè petat, nisi forte inter tempus Paschale quo communionem recepit, et tempus quo Viaticum poscit, aliquid commisisse noscatur quo publici peccatoris notam contraxerit.

Si verò validæ adversus ægrotum præsumptiones et indicia urgent, tunc S. Communionis Minister debet ægrotum, remotis arbitris, alloqui, et ostendere illi indicia, quæ suspectum ipsum reddunt, rogans eum ut resipiscat, ac demonstrans se quidem paratum esse illi sacram Viaticum ministrare, et velle pro sua pietate ipsius infamiam præcavere, et idcirco eum à sacra mensa non repellere, quamvis ipsum peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in suo tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscere. Ita Benedictus XIV in sua Bulla *Ex omnibus Christiani orbis*, etc. Bullar. Tom. IV. num. LXI.

CONSUETUDO.

Consuetudo rationabilis, et legitimè præscripta, abrogat omnem legem humanam etiam canonicam ex textu *In Cap. final. de Consuet.*; nefas est tamen Episcopo juxta consuetudinem Diœcesis suæ contra Canones legem condere; quod enim valeat consuetudo, est ex quadam tolerantia superioris legislatoris. Nimirum esset arrogantiæ, si Episcopus legem conderet contra legem Superioris. De Syn. Diœc. I. 12. c. 8. n. 8.

CONTRACTUS

Contractus trium contractuum, qui à multis defenditur, ab aliis improbatur, à Pontifice præcise non improbatur, sed facultatem permittit Episcopis, ut in suis Synodis dehortentur subditos suos ab eo exercendo. De Syn. Diœc. I. 7. toto capite 50. l. 10. cap. 7. nov. edit.

Contractus *collatici* is est, quo bos terram arans traditur bubulco, qui solvit domino bovis certam portionem frumenti, lege hac adjecta, ut si bos naturaliter moriatur, damnum sit domino et bubulco commune. Si verò pereat culpa bubulci, is totum damnum subeat. Hic contractus approbatus est à Theologis, nonnullis adjectis conditionibus, quæ probatae fuerunt à S. C. Concilii die 6 Dec. 1730, Syn. Diœc. lib. 10. cap. 8. n. 2.

Contractus venditionis cum pacto francandi est cùm Titius vendit Sempronio prædium suum cum pacto redimendi rem venditam; prætium tamen retinet tanquam conductor, et pro conductione mercedem solvit, donec idem Titius sibi illud prætium redimat. In hoc contractu pœnitens emptor à Confessario interrogandus est, num re ipsa animum sincerum habuerit emendi; similiter et vendor interrogandus est, num ab emente pecuniam mutuam petierit, eumque renuentem induxerit ad usuram obtegendarum pallio pacti francandi. In utroque enim illo casu subintelligitur usura, adeoque illicitum judicandum est, securus verò non. De Synodo Diœcésana, Lib. 10. cap. 8. n. 3 et 5.

CRUX.

Crux eminens inter candelabra statuenda est in Altari ubi Missa celebratur, nec sufficit crux nuda, sed requiritur cum Crucifixi figura. Nec decet, ut parva crux apponatur, ut non ita facile occurrat oculis celebrantibus, quare in Encyclica sua ad Ordinarios ditionis ecclesiasticæ mandat Pontifex, ut amoveantur crucis istæ parvulæ. V. Bull. T. II. n. 17, *Accepimus præstantiam.*

Num verò apponenda sit crux de more etiam cùm exposita est adorationi sacra Eucharistia, Congregatio sacrorum Rituum consulta semel mandavit apponi; iterum verò causa reposita die 2 Sept. anno 1721 decrevit, ut quælibet Ecclesia consuetudinem suam retineret. ibid.

Num etiam necessaria sit crux, si in tabula Altaris primam imaginem exhibet Crucifixus, Sacra Congregatio censuit hanc sufficere. ibid

Denique num committat peccatum grave celebrans in Altari, à quo crux abest, communis sententia tenet id quidem nonnisi veniale culpam inducere. De Sacr. Miss. Lib. 3. cap. 13. n. 1.

CULTUS.

Cultus privatus impendi potest iis, qui nondum inter Beatos

vel sanctos adscripti sunt, non verò publicus, ut ex celebri Decreto sub Urbano VIII. *Certum est*, quod confirmat Benedict. XIV in sua Bulla *Quamvis justo*, Bull. T. III. n. 7. §. II. Ex vi ejusdem Decreti non potest titulus Sancti vel Beati illis adscribi, sicut nec potest Missa solemnis de SS. Trinitate vel de Sanctis omnibus in die eorum anniversaria celebrari, sicut nec eorum panegyricæ conciones eadem die in Ecclesia haberi; sicut ex vi ejusdem Benedictinæ constitutionis emortalem diem festum eorumdem *ritibus palam celebrare, atque in eorum laudem hymnos prosequi*, non tamen peculiari collecta in litania invocari. ibid.

DISPENSATIO.

Dispensationes Sacrae Pœnitentiarie cùm diriguntur ad Confessarium ex approbatis ab Ordinario, executioni mandari debent a Confessario approbato ab Ordinario illius loci, in quo dispensatio illa præstari debet, nec valet si actu Confessarius non sit, sicut nec si approbatus fuerit tantum pro maribus, et dispensatio petatur a fœmina. Inst. Eccles. 87. num. 31.

Cum dirigitur Confessario Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori, requiritur laurea Theologie, vel Juris Canonici in publica Universitate; nec aperiri litteræ illæ possunt à simplici regulari Confessario, nisi tamen Religio illa privilegium aliquid ea de re obtinerit. ib. n. 11.

Si semel apertum fuerit breve Pœnitentiarii ab eo qui non habet titulum requisitum, non ideo tamen vitiatur rescriptum, sed sufficit si alteri habenti requisitus consignetur. Ibid. n. 33.

Si semel electus fuerit executor, potest nihilominus ex probabili sententia variari, quanquam non desint Doctores, qui oppositum opinentur. ibid.

Executor certiorem se reddere debet de veritate causarum, ex quibus obtenta dispensatio est; non tamen requisitis aliunde testimonii, sed ipsum dispensandum interrogans, nisi aliquoquin ipse eamdem veritatem rescisset; nec tenetur illum sub juramento interrogare, ut est communis Doctorum sententia. ibid. n. 34.

Si tamen falsa narrare dispensandum sciverit, non potest ad dispensandum procedere, nisi id sciret ex præcedentibus dispensandi confessionibus, ut ex Sanchez. ibid.

In ejusmodi dispensationis litteris mandatur executor, ut dispensem audita prius Sacramentali confessione, et in ipsa confessione; nec liberum est illi extra confessionem rem exequi, ut omnes docent. ibid. n. 35.

Cum pœnitentia in litteris definitur, ea injungenda est; si vero committatur arbitrio Confessoris, non est illi liberum et ad arbitrium injungere, sed ad prudentiæ leges dirigenda est, neque nimis rigida, neque lenior quam par sit. ibid. n. 37. et 38.

Qoad clausulam *dummodo sit occultum*, censetur occultum si tantum septem, vec octo in civitate id rescant; in oppidis vero

si quinque, vel sex; quam Sententiam scriptores, qui mente sacrae Pœnitentiarie probè norunt, tuentur. ib. n. 45.

Si verò occultum impedimentum fuerit in loco, ubi executioni mandanda dispensatio est; publicum verò in alio, ubi commissum est delictum, tutius tunc est executionem suspendere, et de hac novitate sacram Pœnitentiariam certiore facere. ib. n. 46.

Delictum olim publicum, nunc occultum, si à die commissi criminis decennium elapsum sit, ad hunc effectum censeri occultum judicant periti earum Theologi. ib. n. 48.

Si quis rem vetitam prestiterit, sed publicè credatur obtinuisse ad id facultatem, hujus peccatum ad hunc effectum creditur occultum. Si vero commisso delictum resciatur, sed ignoratur inde consurgere impedimentum, profectò occultum quoad hunc effectum non censetur. ibid. num. 48.

Clausula *dummodo occultum sit* exigit, ut nullo modo probari possit. ib. n. 44.

Si delictum deductum sit ad Forum contentiosum à S. Pœnitentiaria censetur publicum. Si tamen data in eo fuerit sententia absulatoria criminis, per quam reus repertus sit innocens, et non culpabilis, vel ex hac tempore deductis non repertus culpabilis, etiamsi id obtentum sit medis illicitis, falsis testibus, etc., adhuc censetur impedimentum occultum ad hunc effectum. ib. n. 49.

Expressio causarum, earumque verificatio ad validitatem dispensationis pertinet. Bulla *Ad Apostolicā seruitutis*. Bullar. T I. n. 45. §. 1.

DOCTRINA CHRISTIANA.

In Ecclesiis ruralibus longè dissitis à Parochiali decernunt Episcopi, ut Sacerdotes ibi sacris operantes populum doctrinam Christianam doceant. Encyclica *Etsi minime*. Bull. T. I. n. 42. Caveat tamen Parochus ne nimium tribuat aliena opera, sed cùm pueri ad Sacramentum Eucharistiae et Confirmationis admittendi sunt, cùm sponsi conjugio jungendi, per se illos tentet quid didicerint. ib. n. 14.

Non est tolerandus mos in nonnullis Diœcesis obtinens, ut pueri unius Parœciae in alia Parœcia doceantur doctrinam Christianam, quemadmodum rescripsit S. C. Conc. ad Card. Lambertinum die 9 Aug. 1732. Inst. Eccl. 9. n. 10; sed singuli Parochi erudire suos debent, vel saltem curare, ut in Parœcia erudiantur, non tamen reprehendendi sunt illi qui in Ecclesiis suis, licet non sint Parochis subjectæ, fideles eò confluentes docent, dummodo exhibeant Parochis nomina eorum, qui eas frequentant. ib. n. 13.

Ludi Magistri, tam conducti à Communitate, quam non conducti, tam Clerici, quam laici hortandi sunt prius, ut doceant suos Christianam doctrinam, tum etiam cogendi, ex D. S. C. C. ad Archiep. Spalat. die 17 Jul. 1668. ib. n. 14.

Doctrinam Christianam non omnes scire æqualiter necesse

est: plura enim scitu sunt necessaria Ecclesiasticis quam laicis, plura adultis quam pueris et pueris, plura valentibus ingeñio quam hebetibus. Inst. Eccl. 72. n. 19.

Si quis non credit explicitè ea, quæ scitu necessaria sunt necessitate medii, multò probabilius est, illum nec validè absolutione potum fuisse. Illicita est quidem certè in eo casu absolutione, nec potest Confessarius tuto uti opposita huic sententia, et absolutionem illis, qui hæc explicitè ignoraverint, impetriri, ut ex propositione damnata ab Innocentio XI constat. ib. n. 19.

Si quis vero ignoret ea, quæ necessaria sunt necessitate precepti, dummodo nunc doleat, et proponat emendationem, absolvit utique potest, ut ex Theologis. ib.

Parochi doceant pueros diebus saltem dominicis aliisque festis de præcepto doctrinam Christianam omni contraria consuetudine penitus sublata, Encyc. *Ubi primum*. Bull. Tom. I. num. 2. §. 3.

In Bulla *Etsi minimè*, Bullar. Tom. I. num. 42. §. 12. monet Pontifex ut Confessarius fixum animo teneat invalidam esse absolutionem *Sacramentalem*, quam quis ignorantis res necessarias necessitate medii, impetratur.

DOS.

Cum pueris, quæ virgines non sunt, petuntque subsidia dotalia relictæ virginibus, dispensat in occultis, et in foro conscientiæ tantum major Pœnitentiarius tam pro obtentis, quam pro obtinendis, quatenus tantum illæ in posterum honestè vivant. Bulla *Pastor bonus*, etc. Bull. Tom. I. n. 95. §. 27.

DUELLUM.

Bened. XIV, anno 1752, die 4 Idus Novemboris has propositiones ad duellum attinentes damnavit.

I. Vir militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tanquam formidolosus, timidus, abjectus et ad officia militaria ineptus haberetur, indequè officio, quo se, suosque sustentat, privaretur, vel promotionis alias sibi debitæ, ac promeritæ spe perpetuæ carere deberet; culpa et poena vacaret, sive offerat, sive acceptet duellum.

II. Excusari possunt etiam honoris tuendi, vel humanæ vilenacionis vitandæ gratia duellum acceptantes, vel ad illum provocantes, quando certò sciunt pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam.

III. Non incurrit ecclesiasticas poenas contra duellantates latus Dux, vel Officialis militiae acceptans duellum ex gravi metu amisionis famæ et officii.

IV. Licitum est in statu hominis naturali, acceptare et offerre duellum ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio eorum jactura propulsari nequit.

V. Asserta licentia pro statu naturali, applicari etiam potest

statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimurum, vel negligentia, vel malitia Magistratū justitia apertè denegatur.

Vetat Pontifex in eadem Bulla, ne easdem propositiones quis defendat, publicè vel privatim, divisim, aut conjunctim, etiam disputandi gratia; alioquin incidat ipso facto in excommunicationem reservatam Romano Pontifici. Mandat, in virtute S. obedientie, ne quis eas et ne unam quidem in proxim ducat.

Confirmat præcedentium Romanorum Pontificum constitutiones de duello, atque edicit, ut si quis in duello, sive publicè, sive privatim indicto hominem occiderit, sive ille obierit in loco conflictus, sive extra, ex vulnere in duello accepto, perinde haec beatur ac homicida voluntarius, adeoque immunitate asyli non gaudeat, extrahi è loco sacro possit, data ab Episcopo facultate quam illi Pontifex impetratur. Addit, quod si adhuc vivat graviter vulneratus in duello, et percussor recurrerit ad asylum, ac meritò timeatur futurum, ut si mors acciderit vulnerati, ille se proripiatur, tunc si judicio peritorum grave vita periculum ex vulnere imminere censeatur, extrahatur ex asylo reus, præmisso Decreto Episcopi et cum assistentia Clerici ab eodem Episcopo deputati, et teneatur carceribus clausus, exacta tamen a judice promissione, ut si fortè vulneratus vitam proroget ultra tempus de homicidio præscriptum, restituat illum Ecclesiæ; alioquin incurrat poenas à Bened. XIII in persimilibus casibus de homicidio loco sacro extractis, et non restitutis constitutas. Demum privationem sepulturæ, quam incurrint duellantates in sanctione Tridentini, declarat incurri etiam ante sententiam Judicis, si fortè decadat etiam extra locum conflictus ex vulnere in duello publico, vel privato accepto, etiamsi ante mortem certa signa pœnitentiæ dederit, et absolutionem à censuris obtinuerit, nec dispensari ea in re ab Episcopis posse decernit.

ECCLESIA.

In Ecclesiis ruralibus parochiali proximioribus caveat Episcopus, ne permittat, ut Missa celebretur ante parochiale, Encyclica *Etsi minimè*. Bull. T. I. n. 42. §. 14.

Ecclesia parochialis si fortè corruerit, vel reparacione indigat, tenetur illam resarcire Fabrica si adsit, sin minus tenetur Parochus non quidem redditibus suis patrimonialibus, sed ex redditibus beneficii, si ad suam sustentationem supersint; quamquam non supersint ad sustentationem propinquorum ejusdem Parochi. Tertio loco qui habent beneficium ecclesiasticum in illa Ecclesia. Quarto loco si Parœcia est de jure Patronatū, tenetur Patronus suis sumptibus id agere; ita tamen, ut si infra præfixum ab Episcopo tempus noluerit sumptus illos subministrare, amittat Jus patronatū illud. Denique ultimo loco tenetur populus, et qui in ea Parœcia habitant, etiamsi conductac domos alienas, et dominus illarum alibi habitet; possunt tamen in eo casu ex pensionibus retentis se indemnes reddere. Ita ex Canonistis. Inst. *Eccles.* 100. per totam.

Ecclesia polluitur per homicidium voluntarium, c. *Proposuisti de Cons. Eccl.* Si in ea magna vis humani sanguinis effundatur. Can. *Ecclesiis de Cons. dist. 1.* Si sponte effundatur semen humaanum, sive effusio sit secundum naturam, sive contra, sive per copulam alias licitam, sive per illicitam; ex eodem textu, et cap. Si Ecclesia, de Consecr. Eccles. Si excommunicatus vitandus in ea sepeliatur, c. *Consulaisti de Cons. Eccl.* Item si ibi sepeliatur Ethnicus, can. *Ecclesiam De Consecr. dist. 1.* De Sacrificio Missæ l. 3. c. 7. n. 4.

EPISCOPUS.

Episcopi consecratio ab uno ne, vel à tribus fieri necessariò debeat, ut valeat, quanquam sit questio inter Theologos, cum tamen Pontifices consueverint in locis, ubi desunt Episcopi, ut ab uno tantum Episcopo consecratio ista fiat, facultatem concedere; hinc videtur probabilior sententia asserens unicum Episcopum sufficere. Solent tamen Pontifices præcipere, ut Episcopo consecranti adjungantur duo Abbates, vel duo Sacerdotes in dignitate Ecclesiastica constituti. Ita pluribus allatis exemplis. De Synodo Diœcesana, lib. 13. cap. 13. num. 5. Ibi pariter decernitur valere consecrationem Episcopi ab uno Antistite, uno tantum adjecto Presbytero, confectam, quin etsi nullus alius præter consecrantem assistat. De Synod. Diœc. l. 13. c. 17. n. 9.

Pactiones initæ à Capitulo electore, et juratae ab Episcopis electis in Germania, ut sibi non liceat contra ipsos Electores procedere, aut obsistere officialibus Capituli, si quid egerint et decreverint; pactiones inquam, illæ si electionem præcedant nullæ omnino et irritæ declarantur ab Innoc. XII Constitutione incipiente *Ecclesia Catholicæ*. Quæ verò subsequentur, illarum executionem suspendit, donec Sedes Apostolica judicium de illis ferat. ib. n. 17. Hæ verò pactiones velitæ et irritæ censentur, etiamsi fuerint honestæ, ut ex DD. ib. n. 19. Insuper adsunt ea de re Litteræ Apostolicæ Benedicti XIII in forma Brevis legenda. ib. n. 23.

Episcopi suffraganei si decorrent pallio, in Bullis tamen ejus concessionis cavitur, ne quid præjudicii ex hoc inferatur eorum Metropolis, quin et vetantur illud ferre in præsentia Archiepiscopi. De Synod. Diœc. lib. 13. cap. 5. num. 10. nov. edit.

Pallii honore non decorantur Latini Patriarchæ titulares, quemadmodum nec Archiepiscopi in partibus; cum enim pallio nemo uti possit extra provinciam suam, illi profectò alibi comorantur. ib. n. 17.

Episcopatum resignationes, quas sibi permitti postulant Episcopi, non admittuntur à Congregatione Consistoriali, nisi ex canonisca causis recensis in cap. *Cum pridem, de renuntiat.* quæ tamen omnes ad id referuntur, ut clarè constet ipsos plebis suæ saluti prodesse amplius non posse. ib. cap. 16. num. 3.

Episcopi Regulares si se abdicaverint Episcopatu, tenentur claustra suæ Religionis repeteret, nisi aliter commissum sit à

S. Pontifice... Ita Benedictus XIII in sua Bulla *Custodes.* ib. n. 4.

Cause resignationis non tam rigorosè examinandæ sunt in ordine ad Cardinales Episcopatum resignantes, dum volunt se conferre Romam, ut assistant Romano Pontifici. Ita ex Fagnano ib. n. 5.

Episcopus translatus ex uno in alium Episcopatum frui potest redditibus Ecclesiæ, à qua discedit, usque ad illum temporis articulum, quo à Summo Pontifice in Consistorio à vinculo prioris Ecclesiæ absolvitur; ex tunc enim prior Ecclesia vacare censetur, ut ex definitione Congr. Conc. per Urban. VIII. approbata ib. n. 7. Neque ibidem Episcopus post absolutionem à vinculo, jure potest conferre beneficia, quæ post idem tempus vacaverint, uti dictum in Tribunalibus Romanis. ib. n. 9.

Interim tamen post pronunciationem, scilicet Pontificis in Consistorio, quoadusque hæc pronunciatio innoverit Episcopo, remanet in eodem Episcopo jurisdictione non quidem ad conferrenda beneficia, sed ad Diœcesim gubernandam necessaria, uti provisum est in eodem Decreto, seu in brevi illud confirmante Urbani Papæ VIII. ibid. n. 10.

Si Episcopus in manus Paganorum, aut Schismaticorum incidat, et fiat captivus, Ecclesiæ administratio transit in Capitulum, quoadusque aliter disponat Sedes Apostolica, c. Si Episcopus de suppl. negl. Prælat. in 6, quæ tamen vera sunt, si carcer Episcopi sit adeo arctus, ut Episcopum suum nequidem per litteras adire Diœcesani valeant. ibid. num. 11.

Episcopis ex constitutione Pontificis incipiente *Firmandis*, Bull. Tom. I. n. 109. fas est in Ecclesia Parochiali à Regularibus administrata in Pastorali visitatione inspicere Altare illud, in quo Tabernaculum SS. Eucharistiæ tenetur, item Fontem Baptisterii, confessionale Parochi, pulpitum è quo Parochus jus habet amnitiandi verbum Dei, sacrarium, in quo servatur sacra suppellex ad sacramenta ministranda, sepulchrum, Cœmeterium Parochiæ, turrim etiam campanariam, si adsint campanæ ad Parochiam spectantes; ac demum sacra vasa, in quibus particulæ consecratæ servantur, vel saera olea Baptismi et Extremæ Uncionis; demum pilam aquæ benedictæ.

Episcopi, quibus usque modò concessa est facultas impertiendi benedictionem cum Indulgentia plenaria fidelibus in mortis articulo constitutis, uti ea possunt non tantum ad certum tempus, quemadmodum limitatur in Brevibus ab illis impetratis, sed quamdiu in Diœcesi, cuius intuitu illam obtinuerint, permanerint. Habent etiam facultatem subdelegandi alios pios Sacerdotes quotquot judicaverint opportunos, ut ipsi Episcopis impeditis eamdem indulgentiam conferant. Subdelegati vero ea facultate ad se transmissa uti possunt pro tota Diœcesi, vel territorio, cui destinati sunt, quoadusque in hoc munere perseverant, etiamsi Episcopus delegans obierit. Demum facultates istæ deinceps cedentur perpetuæ omnibus et singulis Episcopis, qui litteras ea

de re petierint, quam etiam facultatem obtinebunt Prælati inferiores, territorium separatum habentes cum vera qualitate Nullius, et activa jurisdictione in Clerum et populum. Ita sancit Pontifex sua Constitutione, *Pia Mater*, edita anno 1747, nonis Aprilis, in qua etiam Ritum hujus benedictionis præbet. Bull. Tom. II. n. 34.

Episcopus in sua Synodo non potest quidem definire quæstiones de fide, sed prohibere potest errores jam ab Ecclesia proscriptos, ut ex Gonzalez in Cap. *Vesta* deducitur. De Syn. Diœc. I. 6. c. 3. n. 7.

Episcopis in Synodo fas est non quidem rem aliquam inter DD. controversam definire; sed præsumt prohibere, ut ex. gr. non licet illis pronunciare, utrum jejuniæ essentia in abstinentia à carnibus tota consistat; sed etiam ante Bullam Bened. XIV, jus illis fuit injungere, ut qui dispensationem ad carnes diebus jejuniæ edendas oblinuerant, unicam comedionem servarent. De Syn. Diœc. I. 7. c. 3. n. 1.

Episcopo ex epikeia fas est aliquando in iis præsertim, quæ dilatationem non patiuntur, nec de quibus facile Summus Pontifex consuli potest, circa jus commune relaxare, ut decisum à S. Congreg. Concilii refertur. De Synodo Diœcesana, libro 12. cap. 8. num. 1. Id tamen nomini in speciali rerum articulo, neque ea de re statutum universale concedere potest, ut ex communione DD. ib. n. 2.

Ad Diœcesanum Episcopum pertinet Ecclesiæ consecrare, eique fas est id muneric demandare alteri Episcopo, minime vero Presbytero etiam cum oleis ab ipso Episcopo benedictis. Ita ex DD. De Synodo Diœcesana, lib. 13. cap. 15. num. 2.

Consecrata insuper Ecclesiæ, atque pollutas nemo præter Episcopum Diœcesanum reconciliare potest, nec fas est id muneric demandare Presbytero, quanquam cum aqua ab Episcopo benedicta. Si tamen Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantum benedicta, facultas dari potest, ut per simplicem Sacerdotem, adhibita tantum aqua lustrali, Ecclesia polluta reconcilietur. ib.

Episcopo curandum est, ut Legata pia impleantur, quod præstatre ipse potest, etiamsi prohibitus fuissest à testatore, ut ex Cap. *Tua nobis*, de Testam.

Quòd si testator executorem reliquerit sui Legati, et ei in casu, quo segniter agat, alterum substituat, tunc Episcopus, si subdelegatus etiam segniter egerit, curam id exequendi in se suscipere debet; quod valet etiam in omnibus piis dispositionibus, tam in ultima voluntate factis, quam inter vivos, ut ex Trid. sess. 22. de Reform. c. 8. valet etiam non solum pro Episcopis, sed etiam pro Praeatis inferioribus, habentibus territorium separatum, et jurisdictionem quasi Episcopalem. De Syn. Diœc. I. 13. c. ult. numero 1 et 2. Valet etiam pro Vicario Capitulari sede vacante, ut de Legato de Missis statuit S. C. ibid. num. 2.

Fabrica S. Petri in Vaticano in locis suæ auctoritati subjectis (non enim sunt omnia) non se immiscet jurisdictioni Episco-

porum in ordine ad Legata Pia, et Missarum onera, nisi post annum ab obitu testatoris, quo anno elapsi piarum voluntatum executioni se immiscet, etiamsi judicium ceptum, ab Episcopo terminatum non fuerit, ut ex DD. constat. De Synodo Diœcesana, lib. 13. cap. ult. num. 3.

Non licet Episcopo à Diœcesi per tres menses abesse pro libito aut quacunque ex causa; sed causa sit verè æqua, simulque provideatur, ne gregi ex hoc detrimentum obveniat. Encycl. *Ubi primum*. Bullarii Tom. I. num. 2. §. 4.

EUCHARISTIA.

De frequentia SS. Communionis, quibus concedenda sit quotidiana, quibus aliquando rarius, nihil innovandum supra Decret. Innoc. XI, die 12 Febr. 1679 omnia scilicet referenda esse docti et prudentis Confessarii judicio. Inferri tamen ex eodem Decreto licet, frequenter accessum denegandum esse iis, qui in gravia peccata sæpe labuntur, nec de emendatione sunt solliciti, sicut nec tam sæpe iis, quorum cum voluntas sit à gravibus aversa, venialibus tamen tenaciùs inhærent. De Syn. Diœc. I. 7. cap. 12. n. 9.

Eucharistiam una tantum die Paschatis Resurrectionis distribuere sacerdibus vetitum est Regularibus in suis Ecclesiis; cæteris vero Paschalibus diebus id possunt circa ullam prohibitionem. Ita in Tr. de Synodo Diœcesana l. 11. cap. 14. num. 5.

Paschale tempus, intra cuius spatium satisfaci potest præceptio, ab Eugenio IV, sua constitutione *Fide digna*, definitum est, à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis, nec licet Episcopo, etiam in Synodo, tempus istud latius prorogare. De Synodo Diœcesana lib. 12. cap. 6. num. 10.

Paschali præceptio de Eucharistia sumenda in Parochiali Ecclesiæ non satisfaci recipiendo illam in Ecclesia Metropolitana, ut ex Decretis S. Congregat. firmat de Lugo. Resp. Moral. I. 1. Dub. 15. Ita Inst. Eccl. 18. n. 12.

Qui Præcepto Paschali de Eucharistia sumenda non satisfecit tempore apto, etiam post illud tenetur, et cogi potest pœnis ad Eucharistiam sumendam. Inst. Eccl. 45. n. 15.

Famuli et famulæ sacerdulares inservientes Monasteriis Regularei utriusque sexū, etiamsi habitent in atris Monasteriorum muro circumvallatis, tenentur communionem Paschalem in Ecclesia Parochiali, intra cuius fines situm est Monasterium, recipere, ut ex Decreto S. C. sæpius decisum est; neque enim habitationes illæ sunt intra septa ac domos Monasteriorum, quod requiritur à Trid. ut famuli eximantur à Parœcia. Inst. 55. n. 7 et 8.

Sacerdotes Missam celebrantes non tenentur præcepto Paschali satisfacere in sua Parœcia; si tamen raro intra annum celebrant, nec volunt, seu possunt celebrare Missam in Paschate, tenentur tunc communicare in Parœcia. ib.

Peccatori occulto publicè Eucharistiam petenti non est dene-

ganda, cùm jus naturale ad fainam id expostulet. De Syn. Diœc. lib. 7. cap. 11. num. 4.

Occultè vero petenti et noto Sacerdoti aliunde, quād ex Confessione, tutò negatur. Si verò pariter aliunde et simul etiam ex confessione sciāt, exprimere debet Sacerdos, se habere ejus peccati scientiam ex certo loco, non tamen nominato eo à quo scit, si sub arcā naturalis sigillo id acceperit: Si verò noverit rem tantum ex Confessione, perinde se gerat, ac si nesciverit, cùm id exigat arctissimum Confessionis sigillum. Instit. Eccles. 89. n. 2.

Publicus peccator publicè petens repellendus est. Publicus verò dicitur non ille tantummodo, qui talis declaratus est à Jūdice, sed etiam qui per evidentiam facti, quæ nulla possit tergiversatione celari, talis habetur. ib. n. 8, et De Sacrif. Miss. 1. 3. c. 20. n. 4.

Eucharistiæ sumptionem præcedere debet jejunium naturale à media nocte præcedenti cœptum. Nec resert si post cibum sumptum ante mediam noctem nullus somnus captus sit, nec cibus concoctus ante Sacram Communionem. Porro jejunium istud frangitur etiam parvitate materie; quare nec abluti sumpta post celebratam Missam admitterea ab eo est, cui eo die alias Missas celebrare permittitur, uti die Nativitatis Domini, quo in casu, nec licet celebrare et ad dandum ægroto Viaticum; nam præceptum Viatici obligat quando conferri potest juxta ritum Ecclesiæ. Reliquiæ tamen cibi in ore remanentes, si deglutiuntur, non frangunt jejunium naturale, ut ex Rubrica Missalis constat. Vicissim si quis antequam somno se dederit parum saccari in os induxerit, quod paulatim liquefiant in stomachum delabatur, id utique jejunium istud frangit. Tandem si quis ore gustaret vinum, vel condimentum ad saporem explorandum, et statim expueret, hæc non esset fractio jejuni. De Missæ Sacrif. lib. 3. toto cap. 12.

In dubio, num quis fregerit jejunium, disputant Theologi, apud quos variis casus distinguuntur, præstaret tamen abstinētā percipienda communione. ibid. n. 7.

Sacerdos extra Missam Eucharistiam suscepturus stolam è collo suspensam habere debet, uti præcipit Rituale Romanum. Potest verò seipsum suis manibus communicare si absit scandulum, et suppetat causa, quæ perceptionem Sacramenti exigat, nec alius Sacerdos præsto sit. Causa verò est solemnis aliqua festivitas. De Sacr. Miss. 1. 3. c. 17. num. 10.

In Missis Defunctorum Eucharistiam fidelibus administrare non est vetitum, cùm Decr. S. C. Rit. id prohibens, modò non amplius exhibeat illad poscentibus, et docti Rituum Scriptores admittant, administrari tutò posse, in quacumque deum Missa, nullo facto discrimine inter formas in eadem Missa consecratas, et reliquias, quæ in Tabernaculo asservantur. ibid. c. 18. n. 12.

Nocte Natalis Domini ex Decretis S. R. C. vetitum est ministrare in Missa sacram communionem fidelibus adstantibus; quia

nec Sacerdos eadem nocte alias duas Missas celebrare permittitur. ib. n. 13.

Feria VI. in Parasceve et Sabbato sancto nullus, nisi ad Viaticum, est communicandus, uti ex consuetudine omnium Ecclesiæ certum est. ib. n. 14.

Sacerdos in peccato mortali ministrans Eucharistiam graviter offendit in reverentiam tanti Sacramenti. Ex quo fit, ut qui recipit ab illo sacramentum scienter peccato ejus communicet, quæ est animadversio S. Thomæ. ibid. c. 19. n. 2. Ex quo interficitur peccare illum graviter, qui Sacramentum suscipit à Sacerdote schismatico, vel excommunicato, ex eo quod ejus peccato communicet. ib. n. 3.

An unico peccato peccet Sacerdos, qui lethali peccato infestus pluribus Sacramentum Eucharistiæ administrat, dissident inter se DD.; alii enim unicum agnoscunt, quando per continuatam actionem pluribus ministrat, alii totidem peccata multiplicant, quot sunt fideles. ibid. num. 3.

Non licet uni ex fidelibus plures particulas, vel majoris moduli hostiam præbere, quod vetuit S. C. Conc. Decr. approbat ab Innoc. XI, die 12 Febr. 1679. ibid.

Peccatori parato recipere in peccato Sacramentum non licet offerre hostiam non consecratam pro consecrata ob periculum idololatriæ, tum respectu suscipientis, tum adstantium. ib. c. 20. n. 4.

Purgatio, quæ olim fiebat per Eucharistiam, qua Sacerdos fidi communicaturo denunciabat, Corpus Christi futurum illi ad probationem, licet forte non contineat tentationem Dei, ut non male ratiocinatur Vasquez; hodie tamen cùm abrogata fuerit per text. ex Cap. Ex tuarum, in usum revocari non potest. De Sacr. Miss. 1. 3. c. 20. num. 3.

Consuetudo Eucharistiam negandi reis ad mortem damnatis, ubi invaluit, neque probatur, neque refellitur, sed ubi invaluit contraria, utique retinenda est, aliquid tamen temporis interponendum est inter communionem et mortem, quo species Eucharistice consumantur. De Sacr. Miss. 1. 3. c. 2. n. 6.

Si alicuius Sacerdotis negligenter aliquid Eucharistiæ in terram deciderit, rubrica Missalis servandæ sunt; quanquam factendum est, canonicas pœnas obsolevisse. Si vero fragmentum aliquod in fœminæ pectus deciderit, præstat ut fœmina suis ipsis manibus levatum in os injiciat. ib. num. 7.

Parochus Eucharistiam deferens, vel cadaver associans, si impeditus sit, quominus eat per viam publicam, jus habet transeundi per agrum alienum, nec impediri potest à domino, id enim jure communi concessum est cuilibet de populo. Inst. Eccles. 89. num. 2.

Si quis Sacerdos ægrōtus Viaticum suscipere vellet manibus suis, atque in os suum inferre non renuente Sacerdoti, damnari non mereretur. De Syn. Diœc. 1. 13. c. 19. num. 27.

Si quis Episcopus vetet, ne in Missa in hoc vel illo altari cele-

branda Eucharistia adstantibus ministretur, parendum ille est, nec turbæ ciendæ. Encyclica die 12 Nov. anno 1742, et de Sacrif. Miss. lib. 12. cap. 22. n. 17.

Si quis surripiat hostiam, vel particulas ex tabernaculo, vel è sacra pyxide, vel ex Ostensorio, et extractam asportet, id sufficere censemur pro asserendo furto hostiae consecratae, quare reo competit demonstrare non esse consecratas. Ita in Bulla *Augustissimo*, Bull. T. I. n. 93.

Eo ipso autem, quod quis id sacrilegii egerit, presumitur uti voluisse ad malum finem; quæ pariter presumptio valet contra eum, qui in actu communionis, vel post illum è suo, vel alieno ore extractam particulam asportaverit. *Ibid.*

Rei hujus sacrilegii etiam pro prima vice tradendi sunt brachio sacerulari, præcedente in Ecclesiasticis degradatione reali. *Ibid.*

Si quis mane sumpserit Eucharistiam, vesperi verò decidat in lethalem morbum, integrum erit Parochio, si vel illum denuo communicet eadem die, sive abstineat, nec potest ab Episcopo ad utrumlibet adigi. De Syn. Diœc. c. 11. l. 7. n. 2.

Quoad Eucharistiam pueris administrandam, rectè admonet Pontifex non eamdem desiderari ætatem in pueris in mortis articulo versantibus, quæ in iis, qui rectè valent. In morituris iudicio Parochi permittendum est, qui diligenter examine investiget, num tanta polleant perspicacia, ut Christum sub speciebus sacramentalibus firmiter credant et adorent. De Syn. Diœc. l. 7. c. 12. n. 3.

Rectè valentes potiri debent majori iudicij firmitate, ut debita religione et reverentia ad Sacramentum accendant; quæ plerunque firmitas advenire solet annum decimum inter et decimum quartum ætatis. *Ibid.* n. 2.

Extremè ægrotantibus, eodem periculo mortis diutius perseverante, potest, et debet semel, iterum, tertio Viaticum conferri petente maximè ægroto; sed quoties et quantum temporis intercedere necesse sit inter unam et alteram communionem, nihil definiendum Pontifex censet. De Synod. Diœc. lib. 7. c. 12. n. 4.

Eucharistiam in Oratoriis privatis administrare, quamvis multi veitum non esse credant; tamen consonans praxis, quæ Romæ obtinet, vetat in Diœcesi Bononiensi. Inst. Eccl. 34. n. 12.

Sacerdotes omnes cujuscumque sint Collegiatæ tenentur Feria V in Coena Domini Sacramentum SS. Eucharistiæ recipere è manibus celebrantis, ut dicunt Decreta plura S. C. apud Bissum V *Communio*, num. 383. Inst. Eccl. 38. num. 10.

EUNUCHUS.

Nemo abcisionem potest in se permettere, nisi de consilio medici ad servandam vitam; et quanquam Theologi quidam admittant, ut possit quis in evirationem suam coisentire ad vocis suavitatem servandam, ut dulcius in Ecclesia canat, atque inde

victum sibi honestum procurare possit, adhuc tamen Theologorum id negantium opinio communis obtinuit. Disputant vero Canonistæ, num ex vi Capitis *Significavit*, sub titulo *de corpore vivato*, Sacerdos, qui id in se commiserit, possit munus Diaconi, aut Subdiaconi in Missa exercere: certum est, vi ejusdem Capitis, Sacerdotem illum posse benedicere, Sacraenta Baptismi, Pœnitentiæ ac Extreme Unctionis administrare de licentia Episcopi; constat tamen eunuchum hujusmodi incurrere notam irregularitatis, nec Episcopo inesse facultatem, ut det licentiam se evirandi. De Syn. Diœc. l. 11. cap. 7. n. 4 et 5.

EXAMINATORES.

Examinateores, si in Synodo fuerint designati tantum nomine Officii, ut sunt ex. gr. Prior S. Dominicæ, non ex hoc intelligitur, quod successor in eodem munere habendus sit ut Examinator Synodalil, nam est electa industria personæ. De Syn. Diœc. lib. 4. cap. 7. n. 5.

Electi in Synodo Examinateores, si interim ante novam Synodus decadant, tunc si saltem sex remaneant, qui numerus de necessitate est ex definitione Tridentini, non possunt alii in eorum locum substitui ab Episcopo. Si minores sint numero, tunc suffici possunt alii usque ad sex ab Episcopo quidem approbante Capitulo. *Ibid.* n. 7. Qui tamen Examinateores suffici cessant elapso anno, si interim synodus non celebretur, ut ex Decreto Clem. VIII. In hoc casu, quo Synodus post annum à priori Synodo non celebretur, tunc si non supersint saltem sex in priori Synodo designati, omnium etiam superstitionis munus cessat. Quare tunc necesse est, ut si post annum concursus ad vacantes Parochiales instituendus sit, petatur à S. C. facultas, ut novi Examinateores extra Synodum deputentur; quæ facultas si obtineatur, uti semper obtinetur, tunc Episcopus debet quos designavit proponere Capitulo à majore ejusdem parte approbando. Capitulum verò tenetur illos approbare, si habeant qualitates à Trid. requisitas. *Ibid.* n. 10.

Examinateores congruentius suffragia ferunt palam communicando secum invicem, tum indicendo Notario hunc, vel illum esse approbatum. In quam sententiam, quæ est Fagnani, inclinat Pontifex in Synod. Diœces. lib. 4. cap. 8. num. 4.

In iudicio Examinatorum nulla fert suffragia Episcopus, vel Vicarius loco Episcopi præsidens, nisi in casu paritatis votorum, aut si sint singulæ; tunc enim potest Episcopus quibus censuerit partibus accedere, sed hoc præstare debet tunc coram iisdem Examinatoribus. Ita ex Garcia. *Ibid.* num. 5.

EXCOMMUNICATIO.

A quibuscumque censuris excommunicationis, suspensionis et interdicti etiam contentis in Bulla Coenæ Domini absolvere potest major Pœnitentiarius, Regulares quidem in utroque foro, reli-

quos verò in foro conscientiae tantum; quanquam et illos posse absolvere in utroque foro in censuris publicis latius à jure, Apostolicæ Sedi reservatis, et etiam nominatum declaratis vel iurato nominatum ab homine si expraverit jurisdictione Judicis delegata quo latè fuerunt, vel quando absolutio remissa fuerit ad Regnum Pontificem, vel quando proprios Judices adire rei non possunt. Obligandi sunt tamen rei isti, ut satisfaciant parti, alioquin recidunt in eamdem censuram. Si verò hæc satisfactio a parte recuset, tunc major Pœnitentiarius illi præscribat hanc satisfactionem, qua à parte recusata, nihil ultra agendum est. Bulla *Postor bonus*, Bull. Tom. I. n. 95. §. 7.

Si Episcopus excommunicationem aliquam tulerit per legem generalem incurriendam à transgressoribus, declaratque, illos statim fore evitandos, licet publicè ac nominatum denuntiati non sint, quia facti notorietae dignoscitur, illos in excommunicationem incidisse; excommunicatio ista nequaquam sustinetur, cum repugnet Constitutioni Martini V *Ad evitanda*, quidquid in oppositum sentiat Faganus in cap. *Quod à Prædecessore*, num. 55. de Schismat. De Syn. Diœc. I. 12. c. 5. n. 4.

Excommunication in Bulla *Cœnæ*, qua vetatur fidelibus deferre arma etc. ad Turcas, non afficit fideles Turcarum imperio subjectos, qui imperantibus illis arma suppeditant, aliò transvehunt, dummodo id peragant amoto animo iniquo nocendi fidelibus. De Syn. Diœc. I. 13. c. 20. num. 6.

Ad postulata Episcoporum Albanensium rescriptum fait à Congregatione de propaganda Fide, mandante Pontifice, ne inquietarent fideles, si navibus suis ad Turcas nullo bello inter Christianos et Turcas furente, transvehant scelos majores, aut minores, sarissas, gladios, plumbeas glandes, nitratum pulvrem, chalybem, ferrum, aurichalcum, æs, funes et alia ad naves bellicas instruendas idonea, exhibito tamen modo quoad numerum et quantitatem, ut fieri ab illis solebat. Firmam tamen voluit prohibitionem transvehendi vel pacis tempore, vel bellum mortaria, incendiarias pilas, tormenta bellica majora, plumbeos, aut ferreos majoris moduli globos, ipsosque scelos ingenti numero. Quæ tamen facultas illis facta est, quia non aliter possunt victimum sibi comparare, atrocesque persecutions evitare. ibid. num. 7.

EXEMPTIO.

Exemptio Ecclesiastici à jurisdictione sui Episcopi non conceditur à Congregatione; nisi evidenter probetur sævities contra se exercita, aut justus timor ne exerceatur, et nec tunc nisi prius auditio Ordinario, ipsoque fraternè admonito, ut mitius agat. De Syn. Diœc. I. 13. cap. 10. num. 30.

Tunc autem plerumque nihil fit aliud nisi ut prohibeatur Ordinarius, ne procedat ad censuras, carcerationem etc. nisi prius obtenta à Congregatione, vel à Metropolitanano facultate. Imò si

reis in flagranti criminis deprehendatur, tunc non intelligitur subtracta facultas Ordinario procedendi adversus delinquentem, ut ex Decr. S. Congreg. ib.

EXECUTIO PROVISIONUM CURIAE ROMANÆ.

In Bulla *Pastoralis regiminis*, Bull. Tom. I. n. 47, feriuntur excommunicatione Pontifici Romano reservata laici impeditentes executionem mandatorum, citationum, aliarumque provisionum Romanæ Curiae: et illi pariter qui impeditibus hujusmodi auxilium, consilium vel favorem præstant: Regulares verò et Ecclesiastici suspensionem ipso facto incurront tam ab exercitio Ordinum quam officiorum, quæ ambæ censuræ sunt reservatae Romano Pontifici. Notarii vero sive tabelliones recusantes facere hujusmodi provisionum et executionum instrumenta publica ad instantiam partis, privantur officio notariatus et infames declarantur.

EXEQUIÆ.

Si testator jusserrit sepulturæ mandari corpus suum sine precebus, et Psalmis et Missis, associatione Clericorum, candelis ardentibus, ejus voluntas non est attendenda, ut decidit S. Rota coram Molines in Romana Funeralium die 15 Junii 1699. Instit. Eccl. 36. n. 22.

Clemens XI mandavit in edicto legendi in ejus Bull. pag. 317. ut in associatione funeris cujuscumque serventur leges Ritualis Romani in tit. *De Exequiis*, §. *Constituto tempore*. Fieri tamen potest, ut in aliquo singulari rerum articulo cadaver deferendum sit aliter quam præscriptum Rituale; quod tamen fieri non debet absque Episcopi scientia, ut ex. gr. si deferendum sit cadaver in curru tecto, quod sæpe alias prohibuit S. C. apud Petram in Constit. Apost. Tom. II. n. 10.

Parochi associantes funus ad Ecclesiam Regularium arceri non possunt ab ingressu Ecclesiae illius cum cruce et stola, ut ex Bulla *Pretiosus Bened.* XIII. ib. n. 26.

Cadavera Sacerdotum, Diaconorum et Subdiaconorum exponi non possunt in Ecclesia, alia induita veste, quam sacra sui Ordinis, ut ex decreto Clementis XI. ib.

EXORCISMUS.

Non licet Regularibus, contradicente Episcopo, exorcizare in propriis Ecclesiis. Encyclica ad Episcopos Poloniæ *Magno cum animi*, Bull. Tom. III. n. 48.

In Epistola ad Episcopum Augustanum, Bullar. tom. I. num. 141, laudatur Encyclica Clementis XI, data 21 Junii 1710, qua injunctum est, ut nemo exorcizans à norma Ritualis Romani ulla ex parte discedere præsumat.

EXPOSITIO SS. SACRAMENTI.

Expositio SS. Sacramenti permitti non debet nisi ex publica causa ab Ordinario approbata, etiamsi Ecclesia sit Regularium, quod ex Trid. sess. 21. c. 8. evincit et statuit S. C. Concilii. Quanquam ex causa privata licet Regularibus in propriis Ecclesiis exponere SS. Sacramentum, dummodo non extrahatur e Tabernaculo, et hostia sit velata, ut ex pluribus S. C. Decretis firmatur. Inst. Eccles. 3o. num. 11 et 12.

Reprobatur apud frequentes scriptores usus exponendi palam SS. Eucharistiam in festis Sanctorum. ib. n. 15.

Si exponatur SS. Sacramentum intra Tabernaculum apertum, et in pyxide tecta, sex saltem candelæ ardere debent ex sensu S. Congr. ib. n. 21.

Verum si extra Tabernaculum id fiat in Ostensorio velato, tunc saltem duodecim candelæ ardentes apponendæ. ibid. num. 23.

EXTREMA UNCTIO.

Extremam Unctionem verum esse novæ legis Sacramentum à Christo Domino institutum, per Apostolum Jacobum fidelibus commendatum et promulgatum, Tridentini PP. definiverunt. Materia ejus remota est oleum ex olivarum baccis expressum, nulli alteri materiae saltem ex perpetuo usu Ecclesiæ immixtum; que tamen materia si in parva quantitate fuerit, adeo ut non destruat olei speciem, validitati Sacramenti nequaquam officit. Debet vero oleum istud Episcopali benedictione ante sacrari, ut ex antiquissima PP. traditione colligitur. Ita tamen ab Episcopo esse illud oleum benedictum oportet, ut nihilosecius possit ex commissione, sive expressa, sive tacita Romani Pontificis à simplici Sacerdote consecrari, ut ex more vetustissimo Ecclesiæ Orientalis eruitur. Ita docet Pontifex in Tractatu de Syn. Diœc. 1. 8. c. 1.

Unctionis Extremae forma in Rituali Romano expressa, est deprecativa, nunquam tamen definitum est ab Ecclesia, an hæc ita necessaria sit, ut non æquè ad sacramenti validitatem sufficiat, si indicativo modo concipiatur; satis enim constat, formam illam expressis verbis nequaquam institutam fuisse. Constat tamen aliter, quam in Rituali exhibetur, proferri absque gravi flagitio privata auctoritate non posse.

Partes ungendæ aliæ quidem necessariæ sunt, ut Sacramentum fiat; aliæ necessitatæ, uti vocant, præcepti; aliæ vero ratione aliqua suadente tutò omittuntur. Ex his postremis sunt pedum et renum unctio, hæc enim in foeminis omissitur; illa vero cum gravi incommodo præteriri potest. Cæteræ quinque sensu unctiones saltem ex præcepto adhibenda sunt: num vero singula ita sint necessariæ, ut absque illis Sacramentum non consistat aliter alii disputant. Si necessitas urgeat, ægri qui mox decessurus timetur, unicus sensus ungendus est, ea pronunciata forma,

EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

quam Rituale in his rerum eventibus assignat, caput tamen praeserendum. De Syn. Diœc. 1. 8. c. 3.

Sacramenti hujus Ministros esse Sacerdotes nemo, qui fidem Christi profitetur, negaverit, ita definiente Trid. sess. 14. c. 4. Quanquam vero conferri a pluribus simul Sacerdotibus valeat, modo tamen singuli suum diversum sensum cum forma eidem debita inungant: usus tamen jam inde pluribus sæculis in Latinam Ecclesiam inventus extra articulum necessitatis fert, ut unus tantummodo sacro oleo liniat, totumque perficiat Sacramentum, cui mori citra lethalem culpam se non conformare nemo potest. De Syn. Diœc. lib. 8. cap. 4. Laudabile tamen fuerit si dum res sacra peragitur, plures assistant Sacerdotes, vel saltem probi viri, ut oratio totius Ecclesiæ ad effectum hujus Sacramenti coadiuvet, quæ verba sunt S. Thom. c. 43. l. 4. contra gentes. ib. n. 5.

Ministrare istud Sacramentum validè omnes Sacerdotes possunt; uni tamen Parocho de jure competit cum sit ejus Minister ordinarius. Alii si id audeant absque parochi facultate, contra statutum in Catechismo Romano peccant. Quinimo Religiosi ægrotum ungentes, minimè à Parocho petita venia, præter gravis culpe reatum in excommunicationem incidunt Apostolicae Sedi reservatam in Clementinâ I de Privilegiis; excluso tamen necessitatis articulo, in quo actum charitatis, non auctoritatis abusum exercent. Hæc dicta sint de Latinis Sacerdotibus, cum de Græcis alia sit ratio, nam apud istos mos est, nec à Romanis Pontificibus improbatus, ut in hoc Sacramento conferendo septem Sacerdotes, vel saltem tres præsto sint. ibid. n. 8.

Unguntur vero fideles tali morbo laborantes, unde peritorum judicio mors proximè secutura prudenter timeatur; quare dengandum est iis, quibus certum adest vitæ periculum, putâ mare transgressoris, prælium inituris, ultimo supplicio afficiendis; cum hoc illis desit, quod morbo periculo laborent. Hoc vero morbi gravis periculum ita necessarium est, ut sanis collatum Sacramentum, vel nullum sit, vel illicitum. Neque urget Græcorum consuetudo ungendi bene valentes; nam si id agant rati, se conferre verum Sacramentum, increpandi acriter sunt, et prohibendi; sicut tunc etiam cum, ut apud illos interdum fit, loco satisfactionis per Confessarios imponendæ, pœnitentes inungunt. ibid. cap. 5.

Providendum est tamen à Parocho, ne in hoc Sacramento administrando supremum vitæ articulum expectet; sed maturius id agat, cum æger nondum sensibus destitutus, precibus Sacerdotis suas etiam adjungere valet. Providendum illi est etiam, ne hoc sacramentum, quanquam non est de præcepto, petentibus deneget; id enim si vel illi negaret, vel non offerret, gravem culpam committeret. Quin nec desunt plures, qui opinentur, ægrotum negantem recipere sacram unctionem, reum haberi lethalis culpe, cum ex contemptu Sacramenti id renuere merito censeri possit. ib. c. 7.